гр. София 1797, ул.Лъчезар Станчев 5, Sopharma Business Towers, сграда Б, ет. 12
Тел.: 02 810 00 71; Email: **info@bakep.org**
http://www.bakep.org

Българска асоциация на консултантите по европейски програми /БАКЕП/

Изх.№ 03-БП-ОПРЧР/28.01.2025 г.

ДО:
Г-Н ЦВЕТАН СПАСОВ
ГЛАВЕН ДИРЕКТОР НА ГД „ЕВРОПЕЙСКИ ФОНДОВЕ, МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ“
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

ОТНОСНО: ПРОВЕДЕНО НА 15.01.2025 Г. ОБУЧЕНИЕ ПО ПРОЦЕДУРА BG05SFPR002-1.004 „АДАПТИРАНА РАБОТНА СРЕДА“, ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2021-2027, СЪФИНАНСИРАНА ОТ ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД ПЛЮС НА ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ, ОТ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА МТСП – ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ "ЕВРОПЕЙСКИ ФОНДОВЕ, МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ", ОТДЕЛ „ВЕРИФИКАЦИЯ“, ОТДЕЛ "ВЕРИФИКАЦИЯ - СЕВЕРЕН" И ОТДЕЛ "ВЕРИФИКАЦИЯ - ЮЖЕН"

УВАЖАЕМИ Г-Н СПАСОВ

На 15 януари 2025 г. УО на ПРЧР организира обучение за бенефициентите по мярката „Адаптирана работна среда“, по която са сключени 749 договора с бенефициенти. Процедурата е с огромен интерес и значимост за бизнеса и е от ключово значение да се дадат ясни и конкретни указания за коректното изпълнение на договорите. В рамките на обучението, извън представените презентации бяха зададени много въпроси, като отговорите на някои от тях будят недоумение у нас, като противоречащи на нормативната уредба и/или наложената практика до момента. Не всички бенефициенти използват помощта на консултанти и не всички имат опит и познания в областта и тъй като по процедурата не е предвиден предварителен контрол, ясните, законосъобразни, еднозначни, коректни, изчерпателни указания за изпълнение са най-важния фактор за успешна реализация на всички договори. Моля, да бъдат изяснени следните указания, дадени по време на обучението:

1. **При избор на изпълнител по реда на гл. 4 от ЗУСЕФСУ, съгласно Постановление № 4 от 11 януари 2024 г. и съгласуван с УО ПРЧР График ЗУСЕФСУ_ПМС 4, при заложена в бюджета на проекта стойност на доставки/услуги равна или по-голяма от 30 000 лв. без ДДС, при установяване от бенефициента , след актуално пазарна проучване, че същите доставки/услуги могат да бъдат извършени на стойност под 30 000 лева без ДДС, спазвайки заложените в проекта технически спецификации, то Бенефициентът има право да избере изпълнител, чрез директно възлагане, без провеждане на процедура, като не е необходимо уведомление към УО ПРЧР.** Същевременно гл. 4 от ЗУСЕФСУ гласи:

   Чл. 50. (1) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 01.07.2022 г.) Бенефициентите по чл. 49, ал. 2, т. 2 определят изпълнител след провеждане на процедура за избор с публична покана при спазване принципите на свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност, спазване на основните права и недопускане на дискриминация.

(2) Процедура за избор с публична покана се провежда, когато размерът на предоставената безвъзмездна финансова помощ е по-голям от 50 на сто от общата сума на одобрения проект и прогнозната стойност за:

1. строителство, в т.ч. съфинансирането от страна на бенефициента, без данък върху добавената стойност, е равна или по-висока от 50 000 лв.;

2. доставки или услуги, в т.ч. съфинансирането от страна на бенефициента, без данък върху добавената стойност, е равна или по-висока от 30 000 лв.

2. На обучението ни беше указано, че при избор на изпълнители (с или без публична процедура за избор) бенефициентите следва да използват като технически спецификации събраните в хода на кандидатстването индикативни оферти, а при разминаване между техните показатели – да вземат предвид по-добрите.

Беше направено известно разграничение между случите, в които изпълнителят се избира без процедура (когато техническите характеристики от офертите трябва да бъдат спазени дословно) и избор на изпълнители с публична покана или процедура по ЗОП (когато бенефициентът трябва да се ръководи от индикативните оферти, но без да ги преписва дословно, защото това можело да доведе до нарушения на закона – насочване към определен доставчик, ограничителни изисквания и др. под.).

Същевременно, прогнозната цена за възлагане на тези доставки/СМР остава усреднената цена между двете индикативни оферти, която стойност фигурира в бюджета на проекта. В тази връзка, беше заявено, че никой не спира бенефициентите да получат оферти над прогнозните цени като доплатят разликата от бюджета на проекта.

Всички тези указания не почиват на закона, нито на утвърдените в процедурата Условия за кандидатстване или Условия за изпълнение на договорите, и противоречат на всяка житейска и икономическа логика.

На първо място, в Условията за кандидатстване по процедурата, стр. 10, в т. 10 – Процент на съфинансиране, е посочено, че „за микро, малки и средни предприятия не се изисква съфинансиране“. Именно това условие е привлякло болшинството кандидати към процедурата. Указанието да се заложат като минимално изискуеми техническите показатели от по-високата от индикативните оферти (оферта, направена преди повече от една година!) при съблюдаване на по-ниската усреднена прогнозна цена, автоматично задължава бенефициентите да допуснат получаването на оферти над тази прогнозна цена и ги принуждава да осигурят допълнителен финансов ресурс, за да изпълнят одобрените проекти. С това указание **Управляващият орган въвежда скрито изискване за съфинансиране** от страна на бенефициентите и изменя вече обявените Условия за кандидатстване, което считаме за недопустимо. Алтернативно – УО принуждава бенефициентите да се откажат от изпълнение на одобрените проекти, което не може да бъде законна цел на процедурата.

Следващият принципен проблем се отнася до това, че в много от случаите т.нар. „по-добри“ или „по-високи“ технически характеристики **не допринасят с нищо за по-доброто изпълнение на одобрения проект, нито могат в по-голяма степен да изпълнят целите на процедурата или проекта**. Напротив – по-високите технически показатели могат да са свързани с по-неефективен разход на други ресурси (напр., по-високите мощности на оборудването могат да водят до по-голяма консумация на енергия) или да създават силно ограничителни условия при избора на изпълнител (когато по-високите технически показатели се предлагат само от един или от малък брой производители на оборудване от същия клас). В тази връзка, кой и как ще определи кои технически характеристики от индикативните оферти са действително необходими за изпълнението целите на проекта и процедурата или са обичайно присъщи на оборудването от съответния ценови клас, а не са изключение?

В Условията за кандидатстване по процедурата, стр. 25, в т. 14.2. Указания за попълване на бюджета, е посочено:

„В случай че кандидатът предвижда закупуване на лични предпазни средства, специално работно облекло, осигуряване на колективни предпазни средства и/или социални придобивки за

работещите, при подаване на проектното предложение задължително прилага към формуляра за кандидатстване Приложение IV „Информация пазарни цени“ – приложение към документите за попълване. ***За планираните разходи следва да се приложат по 2 оферти или 2 принт скрийна на цени от интернет от различни доставчици за всеки разход.*** *Представените оферти/ принт скрийн следва да са със* ***сходни*** *технически характеристики за съответния артикул/продукт/услуга. Приложените оферти/принт скрийн трябва да се прикачат в секция „Прикачени електронно подписани документи“ на формуляра за кандидатстване. Заложеният от кандидата разход следва да е средноаритметичната стойност от представените две оферти/ принт скрийн.“*

В Административните договори за безвъзмездна финансова помощ по процедурата, в член 2.4. се казва:

„Бенефициентът изпълнява проекта съгласно одобреното проектно предложение, в обема и вида, посочени в него, условията за изпълнение, утвърдени с условията за кандидатстване по процедура за подбор на проекти ***BG05SFPR002-1.004 „Адаптирана работна среда“****, Общо ръководство за бенефициента за изпълнение и управление на проекти по ПРЧР, Ръководство за бенефициенти за изпълнение на договори по процедура* ***BG05SFPR002-1.004 „Адаптирана работна среда“****, клаузите на настоящия договор и приложенията към него.*“

В член 5, е посочено че: *„Одобреният проект и документите по чл. 26, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление, в частта, определяща условията за изпълнение, са неразделна част от настоящия договор.* ***Неразделна част от договора са и следните приложения****:*

1. Формуляр за кандидатстване в ИСУН 2020;
2. Формуляр за финансова идентификация;
3. Приложение V - Информация за ЛПС - Неприложимо.“

Никъде в изброените в член 2.4 документи, както и в Приложенията към Административния договор за безвъзмездна финансова помощ, не се посочва че доказателствата за единичните цени - оферти/принтскрийн, съгласно т. 14.2. „Указания за попълване на бюджета“ от Условията за кандидатстване, служат като „Техническа спецификация“, която трябва да се спазва при изпълнение на проектите. Още повече, тези доказателства, както е уточнено и в Условията, служат изцяло за доказване съответствието на заложените в бюджета разходи, с пазарните цени на предвидените активи/СМР. Липсата именно на конкретна спецификация, в която кандидатите да посочат минимални технически и функционални характеристики на заявеното оборудване, още на етап кандидатстване създава неяснота, кой документ ще се използва като източник за залагане на технически изисквания, при възлагане на дейностите за изпълнение от съответните доставчици/производители.

По процедурата е заден официално и конкретен Въпрос, касаещ липсата на Техническа спецификация:

Въпрос № 239/07.11.2023 г.

Във връзка с обявена процедура за безвъзмездна финансова помощ BG05SFPR002-1.004 „Адаптирана работна среда“ бихме искали да Ви зададем следните въпроси: ***1.Необходимо ли е представяне на техническа спецификация, включваща минимални технически и/или функционални характеристики на планираните за закупуване оборудване и обзавеждане?***

2.В случай, че да - в кой Раздел на Формуляра за кандидатстване или в кое Приложение към Условията за кандидатстване, се очаква да бъде посочена информацията?

Полученият отговор, не внася никаква яснота по темата, и въпросът остава неразяснен, преповтаряйки текста в Условията за кандидатстване:

Отговор № 239/07.11.2023 г.

Уважаема госпожо/Уважаеми господине, В случай че кандидатът предвижда закупуване на лични предпазни средства, специално работно облекло, осигуряване на колективни предпазни средства и/или социални придобивки за работещите, при подаване на проектното предложение задължително прилага към формуляра за кандидатстване Приложение IV „Информация пазарни цени“ - приложение към документите за попълване. За планираните разходи следва да се приложат по 2 оферти или 2 принт скрийна на цени от интернет от различни доставчици за всеки разход. Представените оферти/ принт скрийн следва да са със сходни технически характеристики за съответния артикул/продукт/услуга. Приложените оферти/принт скрийн трябва да се прикачат в секция „Прикачени електронно подписани документи“ на формуляра за кандидатстване. Заложеният от кандидата разход следва да е средноаритметичната стойност от представените две оферти/ принт скрийн.

В отговора не се споменава, кои технически характеристики ще са водещи и ще трябва да се спазват на етап изпълнение. Никъде не става ясно, че се очаква, по-високите параметри подбрани от всяка от офертите да се комбинират, и да служат като минимални впоследствие, като едновременно с това да се използва средната пазарна цена между двете.

В друг Въпрос № 121/26.10.2023 г., се иска разяснение относно термина „сходни“, с даден конкретен пример:

Въпрос 1: Моля за уточнение какво се разбира под термина „сходни технически характеристики“.

Въпрос 2: По какви критерии оценителната комисия ще прецени дали определени 2 актива са сходни или не? Необходима е яснота, защото от това зависят точките по критерий 4. РАЗХОДИ и по точно 4.2 и 4.3.

Например: ако са приложени 2 оферти за фургон, който е преместваем и не е моторно превозно средство с двигател, който да осигурява подходящи условия на работниците за отдих, хранене и преобличане, и в едната е описан фургон с размери 25 кв. м. , а в другата 21 кв. м. и ако дограмата на единият фургон е с различни характеристики от тази на другия или на единия покривът е направен от един материал, а на другия от друг. В единия фургон може да има включена мивка с едни размери и характеристики, а в другия – с други. В същото време и 2-та фургона покриват нуждите на кандидата по процедурата и е заложена средноаритметичната цена от цената на двата фургона.

Въпрос 3: Съобразно даденият пример към въпрос 2, моля за отговор къде е границата за да се считат 2-та фургона за сходни?

Отговор № 121/26.10.2023 г.

„Уважаема госпожо/Уважаеми господине,

*1. Изискването в УК е да се приложат по две оферти от различни доставчици за определен продукт, но да са със сходни технически характеристики, за да се определи средна пазарна цена на продукта. **Под продукти със сходни технически характеристики се разбират продукти, които са с близки, но не еднакви технически характеристики**, като се очаква и цените им да са сходни. Изискването техническите характеристики да са сходни, а не еднакви, е с цел улеснение на кандидатите. ..“*

Изводът от дадените разяснения, е че Управляващият орган категорично не очаква двете съпоставими оферти да съдържат оборудване с еднакви технически параметри, тъй като и заложените цени ще са средни, и не може да се очаква на различни цени, от различни доставчици/производители да има напълно идентични активи.

В тази връзка, на проведеното на 15.01.2025 г. обучение от страна на УО беше направен напълно необоснования коментар, че изцяло грешка на кандидатите било, че не са поискали съпоставими оферти с еднакви параметри.

Представителите на УО, ясно и недвусмислено заявиха, че при възлагане на външен изпълнител, за оборудването/СМР по проекта, ще настояват:

1.При провеждане без процедура, заложеното в офертата на изпълнителя оборудване да комбинира по-добрите параметри, взети от всяка от двете оферти, ненадвишавайки бюджетната цена, която в действителност е средноаритметична между тях.

2.При провеждане на „Избор на изпълнител с публична покана" по реда на чл. 50 – 53 от ЗУСЕФСУ и чл. 1 от ПМС № 4 от 11 януари 2024 г., като минимални технически и функционално изисквания, се очаква да се заложат само по-добрите параметри от всяка от двете оферти, като е допустимо само при специфично оборудване, да не се включват ограничителни и насочващи към конкретен производител/марка/модел такива. В случая, климатиците, са дадени като пример за неспецифично оборудване.

Представените устни инструкции, които не фигурират в никой нормативен документ или Ръководство/Условия по процедурата, създават редица казуси и проблеми, които ще възпрепятстват и затруднят всеки бенефициент, при възлагането на дейностите за изпълнение на външен доставчик/производител, с или без процедура за избор чрез публична покана по реда на ЗУСЕФСУ. Част от възникналите казуси, са представени по-долу:

1) На етап кандидатстване, в проекта е заложен климатик. В Оферта 1 е била предвидена мощност на климатика 30000 BTU, а в Оферта 2 - 36000 BTU. В случай, че се следват инструкциите на УО, бенефициентът трябва да заложи като минимално изискване, по-високата мощност - 36000 BTU. Залагайки 36000 BTU, обаче, **той ще ограничи определени производители, които не могат да предложат климатик с 36000 BTU**, тъй като чисто фабрично не произвеждат модел с такъв параметър. **Същевременно – параметърът 30000 BTU е напълно достатъчен, за да удовлетвори нуждите на бенефициента в максимална степен**. В тази ситуация, ще се получи незаконосъобразност при провеждането на процедурата, тъй като се залагат ограничителни параметри и ще бъде налице несъответствие с принципите за недопускане на дискриминация, равнопоставеност и свободна конкуренция.

2) На етап кандидатстване, в проекта са заложени масажни столове, със сходни, но не еднакви параметри, съгласно дефиницията за „сходни", дадена от УО. Към днешна дата, само масажните столове от Оферта 1, **която е с по-лоши параметри**, могат да се закупят на пазарната цена, посочена в бюджета. В тази ситуация, предвид че е провел предварително пазарно проучване и е наясно с посоченото обстоятелство, залагайки по-високите параметри от Оферта 2, бенефициентът няма да получи нито една оферта от доставчик/производител и е налице риск от неизпълнение на цялата дейност.

3)На етап кандидатстване, в проекта са заложени ергономични столове. Всяка от двете представени съпоставими оферти, съдържа по две или три функции, които другата няма. **Ергономичен стол, включващ комбинация от всички екстри, заедно с по-добрите технически параметри, не съществува на пазара. В тази ситуация, ако следва устните инструкции, дадени на обучението от УО, бенефициентът няма шанс да изпълни дейността, свързана с постигане ергономия при работа на своите служители.**

Представените проблеми и сценарии, не се изчерпват до гореописаните, тъй като те ще са различни и специфични при всеки един бенефициент. Към днешна дата, липсата на един конкретен документ, като Техническа спецификация, съдържаща минимални параметри, на които да отговарят двете съпоставими оферти, каквато е добрата практика на други Управляващи органи, като Министерството на иновациите и растежа, „ПКИП 2021-2027", създава редица казуси и проблеми, които ще възпрепятстват и затруднят всеки бенефициент, при възлагането на дейностите за изпълнение на външен доставчик/производител, с или без процедура за избор чрез публична покана по реда на ЗУСЕФСУ.

Залагането на подобни изисквания създава предпоставки за:

-Незаконосъобразност на процедурите – задаването на ограничителни технически изисквания нарушава принципите на недопускане на дискриминация, равнопоставеност и свободна конкуренция, което е в противоречие със ЗОП и ПМС 4.

-Невъзможност за изпълнение на дейността – нереалистичните или несъществуващи на пазара параметри водят до липса на оферти от доставчици или производители, което възпрепятства закупуването на заложените в проекта активи.

-Неосигуряване на ефективност и целесъобразност – неспособността да се съобразят пазарните условия с проектните изисквания застрашава успешното реализиране на целите на проекта

3. **Бяха зададени много въпроси относно въвеждането на „зелени модели“ в предприятията. Видно е, че информацията, посочена в Ръководството за изпълнение е недостатъчна, за да могат Изпълнителите да заложат ясни параметри и критерии каква услуга очакват, респективно – да оценят, нейното качество, след изпълнение.** Споменато бе, че ще бъдат дадени примери за изискванията както към Кандидатите, така и към изготвените документи, което би помогнало в голяма степен на всички, въвлечени в изпълнението на дейностите. Изпълнението на тази дейност е решаваща за успеха на проектите, а към момента няма никаква яснота относно критериите, по които ще се оценява от УО изпълнението й.

4. **Неизяснени останаха някои въпроси, свързани с конкретната документация, необходима да се представи за отчитане на избор на изпълнители и отчитане на проектите.**

С оглед на всичко изложено, с цел успешното изпълнение на всички проекти по процедура BG05SFPR002-1.004 „Адаптирана работна среда“ и постигане на заложения от УО Индикатор за изпълнение „Заети, вкл. самостоятелно заети“, както и превантиране извършването на неоснователни финансови корекции, настояваме за следните мерки, които да се предприемат в най-кратък срок:

1. В съответствие с принципа за последователност и предвидимост, съгл. чл. 13 АПК, УО да публикува подробни писмени правила за действие, както при избор на изпълнител без процедура, така и при публичен избор (ЗОП/ ПМС 4), които указания да бъдат съобразени с целите на процедурата, обективните пазарни отношения и икономическата реалност.

2. Да се предостави възможност на всеки бенефициент (по изключение в процеса на изпълнение на проектите, предвид пропуска на етап кандидатства), да представи Техническа спецификация пред УО, която да съдържа минимални изисквания, съобразени с пазарните условия към днешна дата, на база които да отговаря оборудването/СМР, заложено по проектите – приложима при хипотеза с и без провеждане на процедура по ЗОП/ПМС 4. Двете съпоставими оферти, представени на етап кандидатстване, следва да отговарят на тези минимални изисквания. Посоченото е добра практика, заимствана от други управляващи органи. Да се публикуват официални разяснения в тази връзка.

3. Осъществяване на предварителен контрол на Техническата спецификация от УО, с оглед елиминиране риска от последващи несъответствия на доставените активи/СМР при вече изпълнени проекти.

4. Конкретни указания **относно въвеждането на „зелени модели“ в предприятията.**

С УВАЖЕНИЕ,
УС НА БАКЕП,
СОФИЯ, 28.01.2025 Г

Kristina Hristova Tsvetanska

Digitally signed by Kristina Hristova Tsvetanska
Date: 2025.01.28 08:55:42 +02'00'